

Saad Salloum

Irakiar etnien eta herrien ikerlaria

«Petrolioa ez, kultur aniztasuna da irakiarron altxorrik handiena»

Saad Salloum unibertsitate irakaslea da Iraken eta hango gutxiengoak jorratzen dituen aldizkari baten burua da. Bagdaden elkarrizketatu dugu filantropoa.

Testua eta argazkiak:

KARLOS ZURUTUZA

“MIRARIA deritzot zuen hizkuntza bizirik egotea XXI. mendean. Zorionak!”. Hala esan zigun Salloumek bere elkarrizketa euskaraz argitaratuko zela esan genionean. Ikerlari gazteak ederki asko daki mundu uniformatzaile hau zaila oso gertatzen zaiela herri “txikiak”. Eta zeresanik ez, Iraken...

Nortzuk dira irakiarrak?

Irak oso herrialde anitza da. Makina bat kultura eta hizkuntza daude: arabiarak, kurduak, turkmenoak, kristau asiriarrak, mandearrak... Gaur egungo eta betiko irakiarrak dira horiek.

Baina euren arteko harremanak korapilatsuak izan ohi dira, ezta?

Kontua da, Ekialde Hurbilean etnia eta erlijio kontzeptuak estuki lotuta doazela. Arabiarren artean, xiitak eta suniak bereizten ditugu. Irakeko bigarren taldea kurduak osatzen dute. Gehienak musulman suniak dira baina, kasu honetan, “kurdu” deitzen diegu, eta ez “suniak”.

Eta gainontzekoak?

Kristauak euren hizkuntza dute, asiriera, eta hamalau azpitaldetan banatzen dira; kaldearrak, armeniarak, ortodoxoak... 2003. urte aurretik milioi batetik gora ziren. Berebiziko errepresioa jasan dute

“Oztoporik begibistakoena zera da, irakiarron nortasun agirian gure erlijioa agertzea. Horrek diskriminazioari ateak zabalik uzten dizkio”.

eta erdiak baino gehiagok alde egin du Iraketik.

Turkmenoak, mandearrak...

Turkmenoak turkieraz mintzo dira. Erdi Aroan iritsi ziren, Otomandar Inperioa zabaltzearekin batera eta xiitak nahiz suniak izan daitezke gaur egun. Mandearek San Joan Bautista dute profeta. Askotan esan ohi da kristauak direla, baina beraiek ukatu egin dute beti, Kristoren jarraitzaileak ez direla diote. 2.000 urte baino gehiago daramatzate Tigris eta Eufrates ibaiertzeta-

ko toki beretan zeremoniak egiten. Nekez izango dira 20.000 gaur egun. Kristauak bezala, sekulako zigorra jasan dute azken urteotan.

Eta jazidiak?

Diotenez, beraiek dira kurduen jatorriko erlijioa egundaino mantendu dutenak. Denak kurdueraz mintzo dira, baina batzuek diote ez direla kurduak. Esan bezala, erlijioari ala etniari eustea da hemen gakoa. Irakeko iparraldean shabakh kurdu xiitak ere topa daitezke, baita kakaitarrak ere. Azken horiek sekre-

tupean mantendu dute euren sinismena. Diotenez, berraragiztapenean sinisten dute. Dena dela, oso zaila da fede horren ezaugarriak ezagutzea.

Beste etnirik ba al da?

Irakeko beltzak izan daitezke herrialdeko talderik ezezagunena. VII. mendeaz geroztik daude Mesopotamian, gehienak esklabo ekarrita Afrikatik. Multzorik handiena Perstiar Golkoan dagoen Basora hirian dago, 300.000 lagun ingurukoa. Herrialdean mila urtetik gora eman arren, diskriminazio itzela jasaten dute azalaren koloreagatik. Orain ere, “*abd*” (“esklabo”, arabieraz) deitzen diete askok. Obamaren garaipena kalean ospatu zuten Irakeko beltz askok. Euren eskubideak eskatzen ari dira; funtsean, kurduak, xiitek, suniek eta kristauak duten errekonozimendu bera nahi dute.

Juduak ere badira Iraken, ezta?

Juduak izan dira, hain justu, Irakeko intelektualik handienetako batzuk. Tamalez, gehienak Israelera joan dira eta hamahiru besterik ez omen daude. Egundoko ezjakintasuna dago Iraken talde horri buruz. Duela gutxi juduei buruzko eskola bat eman nien unibertsitateko ikasleei. Bukaeran zera galdetu zidan batek: “Baina zer dira juduak, xiitak ala suniak?”.

Antza, alde egiteko joera nahiko orokorra izan da gutxiengoaren artean hemen.

Oso urte zailak izan dira azken hauek, batez ere talde txikientzat. Talde horiek Al Kaedaren, segurtasun indarren edo bestelako talde armatuen erasoak jasaten ari dira etengabe. Kurduak, jazidiek, kristauak eta turkmenoek hainbat eserleku gordeta dauzkate Irakeko Parlamentuan. Irakeko Kurdistango Parlamentuak, hain justu, eserle-

“Beltz ek Iraken mila urtetik gora eman arren, diskriminazio itzela jasaten dute”.

kuen %10a bereizten du eskualdeko kristau, jazidi eta turkmenoentzat. Irakeko Kurdistan kristau askoren jomuga bilakatu da azken urteotan.

2005eko Konstituzioak dio “hainbat nazio, erlijio eta sekta” daudela Iraken, baina erlijio askatasuna ez da gauzatzen eguneroko bizitzan. Oztoporik begi bistakoena zera da, irakiarron nortasun agirian gure erlijioa agertzea. Horrek diskriminazioari atek zabalik uzten dizkio. Kontraesan handia da hori, Irak ez baita Errepublika Islamikoa. Nolanahi, nortasun agiria erakutsi gabe ere, berehala bereiz daitezke izen kurduak eta kristauak, baita xiitak eta suniak ere. Esaterako, Ali izena oso ohikoa da xiiten artean; Omar, ordea, suniek dute gogoko.

Zerk hobe lezake, zure ustez, Irakeko herrien arteko elkarbizitza?

Lehenik eta behin, Konstituzioan jasotako legedia errespetatzea, Gobernutik hasita. Xiitak dira nagusi Iraken. Kristauak, jazidiak edo mandearrak, besteak beste, eraso-

tzen dituztenak, epailearen aurrera eraman beharko lituzkete. Eraso-tzaileak maiz soldatapean dauden Gobernuako sikarioak dira.

Gobernuan dagoen koalizioa bi alderdi xiitak osatzen dute, horietako bat Moqtada al-Sadr-en alderdia da, Teheranekin oso lotura estua duena. Xiitak ez direnak aginte edo segurtasun postuetatik baztertuak izaten dira. Izan ere, gaur egun Gobernuari da ezartzen Iraken zehar zabaltzen ari den joera erlijiosoa.

Alabaina, funtsean, hezkuntza da hemen gako nagusia. Hamaika herri eta zibilizazioaren etxea eta bidegurutzea izan da Mesopotamia mendetan. Petrolioia ez, kultur aniztasuna da irakiarron altxorrik handiena. Jendeak honela ulertu ezean, jai dugu.

Barkatu, bukatu aurretik gero eta handiagoa den gutxiengo baten berri eman nahi nizuke.

Noren berri?

Jainkoagan sinisten ez dugunona. ■

Babeslea: Bizkaiko Foru Aldundia

gure!
artean!
euskaraz

BFA
DFB